

Sygn. akt SNO 26/13

POSTANOWIENIE

Dnia 24 października 2013 r.

Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny w składzie:

SSN Stanisław Zabłocki (przewodniczący)

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

SSN Roman Kuczyński

Protokolant Katarzyna Wojnicka

w sprawie M. P.

sędziego Sądu Okręgowego w C.

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2013 r.,

wniosku sędziego

o wznowienie postępowania dyscyplinarnego zakończonego

uchwałą Sądu Apelacyjnego - Sądu Dyscyplinarnego w [...]

z dnia 17 stycznia 2013 r., sygn. akt ASDo [...],

postanowił:

1. oddalić wniosek,

2. kosztami postępowania obciążyć Skarb Państwa

UZASADNIENIE

Dnia 17 października 2012 r. Prezes Sądu Okręgowego w C. na podstawie art. 37 § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 427 ze zm. dalej jako u.s.p.) zwrócił uwagę M. P. sędziemu Sądu Okręgowego w C. na uchybienia sprawności postępowania w siedemnastu sprawach wymienionych w uwadze, w których Sąd Apelacyjny w [...] stwierdził przewlekłość postępowania oraz w sprawie sygn. akt U [...]

i wyłączonych z niej do odrębnego rozpoznania i orzekania siedemdziesięciu siedmiu sprawach i zwrotu ich organowi rentowemu.

Sędzia M. P. zgłosił dnia 24 października 2012 r. zastrzeżenia, których Prezes Sądu Okręgowego w C. nie uwzględnił. Zarzutów sędziego M. P. nie uwzględnił także Sąd Apelacyjny w [...] podejmując dnia 17 stycznia 2013 r. uchwałę tej treści. W uzasadnieniu uchwały Sąd Apelacyjny wskazał, że zwrócenie uwagi sędziemu w trybie art. 37 § 4 u.s.p. nie pociąga za sobą znamion ingerencji w sposób rozstrzygnięcia, mobilizując jedynie do rozpoznania określonego zagadnienia, nie naruszając zasady niezawisłości sędziowskiej. W siedemnastu sprawach przydzielonych do rozpoznania sędziemu M. P. Sąd Apelacyjny w [...] stwierdził, że w postępowaniu przed Sądem Okręgowym – Sądem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych nastąpiła przewlekłość i nakazał temu Sądowi w szesnastu sprawach niezwłoczne podjęcie czynności zmierzających do wydania rozstrzygnięcia co do istoty sprawy. W tych postępowaniach Sąd Okręgowy w C. podejmował czynności zmierzające do sprawdzenia legalności wydawanych decyzji przez ZUS. Jak podkreślił Sąd Apelacyjny, wątpliwości sędziego w zakresie konstytucyjności stosowanych przepisów dotyczących legalności decyzji ZUS w zakresie umocowania pełnomocników do wydawania decyzji i podstaw umocowania pełnomocników ZUS w procesie mogą być poddane rozstrzygnięciu Trybunału Konstytucyjnego. W zakresie spraw wyłączonych do odrębnego rozpoznania na datę zwrócenia uwagi sędzia M. P. nie wykonał zarządzenia nadzorczego w celu ponaglenia organu rentowego do zwrotu akt, co godziło w prawo strony do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Dopiero dnia 8 stycznia 2013 r. w sprawie sygn. akt IV U [...] zostało wydane postanowienie o przedstawieniu w trybie art. 193 Konstytucji RP pytania prawnego Trybunałowi Konstytucyjnemu.

Złożone przez sędziego M. P. zażalenie na uchwałę Sądu Apelacyjnego w [...] – Sądu Dyscyplinarnego nie zostało przyjęte prawomocnym zarządzeniem z dnia 20 lutego 2013 r. a wniosek sędziego M. P. o przywrócenie terminu do złożenia zażalenia został prawomocnie oddalony postanowieniem Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 22 kwietnia 2013 r.

Dnia 14 sierpnia 2013 r. sędzia M. P. złożył na podstawie art. 542 § 1, 540 § 1 pkt 2, 542 § 3 k.p.k. w związku z art. 439 § 1 pkt 2 w związku z art. 126

i art. 128 u.s.p. wniosek o wznowienie postępowania i uchylenie uchwały Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 17 stycznia 2013 r. Wniosek został oparty na dwóch podstawach. Po pierwsze, sędzia M. P. podniósł, że stan faktyczny sprawy nie daje podstaw do stwierdzenia wystąpienia przesłanek z art. 37 § 4 u.s.p., a zarzucane mu zachowanie nie może być deliktem dyscyplinarnym bowiem stanowi ono, w ramach wykładni proobywatelskiej, wyraz poszukiwania zakresu kontroli decyzji ZUS oraz przywrócenia zasady praworządności, równości i legalizmu wobec stron procesu, w szczególności ZUS. Wszystkie te kwestie zostały ujęte w uzasadnieniach pytań prawnych do Trybunału Konstytucyjnego skierowanych przez Sąd Okręgowy w C., w sprawach przyjętych do rozpoznania przez ten Trybunał. Według sędziego M. P. przyjęcie pytań przez Trybunał Konstytucyjny oznacza potwierdzenie obiektywnej niedopuszczalności, iż czyny objęte zarzutami nie mogą być deliktami służbowymi. Drugą podstawę wznowienia postępowania stanowił zarzut niezgodnej z prawem obsady sądu dyscyplinarnego w rozumieniu art. 439 § 1 pkt k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. Zdaniem wnoszącego skargę, ujawniony w toku postępowania protokół losowania składu orzekającego nie zawiera istotnych elementów protokołu losowania. W istocie potwierdza on fakt braku losowania sędziów zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 czerwca 2003 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad wyznaczania i losowania składu orzekającego (Dz. U. Nr 107, poz. 1107).

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

W związku ze wskazaniem art. 540 §1 pkt 2 k.p.k. jako podstawy wznowienia postępowania dyscyplinarnego trzeba zważyć, że art. 128 u.s.p. dopuszcza odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego jedynie w sprawach nieuregulowanych w Rozdziale 3 Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów. Przepisy tego Rozdziału mają także zastosowanie w sprawach, o których mowa w art. 37 § 4 u.s.p. (zob. art. 110 § 2 u.s.p.). Wobec tego niezbędne jest uwzględnienie treści art. 126 § 2 u.s.p., który autonomicznie reguluje kwestię wznowienia postępowania dyscyplinarnego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2003 r., SNO 37/03, OSNSD 2003, nr 2 poz. 55; z dnia 26 lutego 2010 r., SNO 2/10, OSNKW 2010/7/64).

W tym miejscu, w związku z treścią 126 § 2 u.s.p., który dopuszcza wznowienie na korzyść obwinionego sędziego jeżeli nowe dowody lub okoliczności mogłyby uzasadniać uniewinnienie lub wymierzenie łagodniejszej kary oraz w związku ze specyfiką sprawy z art. 37 § 4 u.s.p. przekazanej do rozpoznania sądowi dyscyplinarnemu, pojawia się kwestia dopuszczalności wznowienia postępowania w sprawach tego rodzaju. Wskazane w art. 126 § 2 u.s.p. sposoby zakończenia wznowionego postępowania sugerują, że wznowienie może dotyczyć jedynie tych spraw, w których zapadło rozstrzygnięcie o winie i karze (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2009 r. sygn. akt SNO 16/09). Zdaniem Sądu Najwyższego w składzie rozpoznającym wniosek sędziego M.P. za dopuszczalnością wznowienia postępowania przemawia charakter czynności, o której mowa w art. 37 § 4 u.s.p., zbliżony do ustalenia winy i wymierzenia kary dyscyplinarnej. Wskazują na to chociażby ustawowe konsekwencje dwukrotnego zwrócenia uwagi w tym trybie przewidziane w art. 91 a § 6 u.s.p.. Potwierdza to także zamieszczone w art. 37 § 4 u.s.p. odesłanie do odpowiedniego stosowania art. 108 § 1 u.s.p. oraz zagwarantowana procedura odwoławcza właściwa dla postępowania dyscyplinarnego (zob. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2005 r., I PK 195/04, OSNP 2006).

Wracając zatem do wątku zawartej w ustawie Prawo o ustroju sądów powszechnych autonomicznej regulacji przesłanki wznowienia postępowania dyscyplinarnego odnoszącej się do nowych okoliczności i dowodów trzeba podnieść, że artykuł 126 § 1 u.s.p., w odróżnieniu od art. 540 § 1 ust. 2 k.p.k., nie zawiera zastrzeżenia, że chodzi o fakty i dowody „nieznane przedtem sądowi”. Chodzi natomiast o nowe okoliczności i dowody, które wyszły na jaw po prawomocnym orzeczeniu stwierdzającym winę. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 26 lutego 2010 r. (sygn. akt SNO 2/10,), nowe okoliczności lub dowody, o których stanowi wskazany wyżej przepis to tzw. *noviter producta*, „nowości” dotyczące okoliczności faktycznych lub prawnych, nieznane w poprzednim postępowaniu i dlatego nie zgłaszane poprzednio, których uwzględnienie prowadziłoby do uniewinnienia skazanego lub wymierzenia kary łagodniejszej.

Tych kryteriów nie spełnia podnoszona przez sędziego okoliczność wniesienia pytań prawnych do Trybunału Konstytucyjnego. Fakt ten nie uzasadnia podważenia dotychczasowych ustaleń prawnych sądu dyscyplinarnego. Wznowienie postępowania dyscyplinarnego w tym przypadku, bez żadnych „nowości”, oznaczałoby niedopuszczalne, ponowne badanie, na gruncie tych samych okoliczności i dowodów, prawidłowości prawomocnego rozstrzygnięcia. Jak trafnie podniósł Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 28 listopada 2012 r. (sygn. akt III KO 58/12, OSNKW 2013/1/8) wznowienie postępowania karnego - poza wypadkiem określonym w art. 540b i w art. 542 § 3 k.p.k. - nie służy kontroli poprawności prawomocnego rozstrzygnięcia sądowego w świetle przepisów prawa materialnego lub procesowego, obowiązujących w dacie prawomocnego osądu sprawy, lecz wzruszeniu prawomocnie zakończonego postępowania na podstawie okoliczności, które wyszły na jaw, zostały stwierdzone lub zaistniały po wydaniu rozstrzygnięcia końcowego i które świadczą o tym, że rozstrzygnięcie to jest niesłuszne lub dotknięte wadą prawną.

Nie oznacza to jednak, że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego nie mają znaczenia dla postępowania dyscyplinarnego i to także w przypadkach jego prawomocnego zakończenia. Artykuł 128 u.s.p. stanowi bowiem, że tylko w kwestiach nieuregulowanych w tej ustawie stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego. Artykuł 126 § 2 u.s.p. określając samodzielnie podstawy wznowienia postępowania dyscyplinarnego na korzyść skazanego nie rozstrzyga wymienionej na wstępie kwestii. W związku z tym w postępowaniu dyscyplinarnym stosuje się odpowiednio art. 540 § 2 k.p.k., zgodnie z którym postępowanie wznawia się na korzyść oskarżonego, jeżeli w wyniku orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego stracił moc lub uległ zmianie przepis prawny będący podstawą skazania lub warunkowego umorzenia (zob. postanowienia Sądu Najwyższego - Sądu Dyscyplinarnego z dnia 14 maja 2008 r., SNO 42/08, OSNSD 2008, poz.12 oraz z dnia 18 lutego 2009 r., SNO 8/09, OSNSD 2009, poz. 2).

Kolejną konsekwencją odpowiedniego, z mocy art. 128 u.s.p., zastosowania Kodeksu postępowania karnego do postępowania z art. 37 § 4 u.s.p. jest konieczność uwzględnienia, że wskazana we wniosku sędziego podstawa wznowienia postępowania, odwołująca się do uchybienia wymienionego w art. 439

§ 1 pkt 2 k.p.k., nie może być powodem wznowienia postępowania na wniosek strony. Wznowienie w przypadku ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k., zgodnie z art. 542 § 2 k.p.k., może nastąpić tylko z urzędu, a nie na wniosek stron (por. m.in. uchwałę 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW 2005, z. 6, poz. 48, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2010 r., V KO 115/09, OSNwSK 2010, poz. 389). Strony są jednakże uprawnione do zasygnalizowania wystąpienia takiego uchybienia, które jednak podlega rozważeniu z urzędu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2012 r., V KO 55/12, niepubl.).

Oceniając jedynie w ten sposób wskazane przez sędziego uchybienie art. 111 u.s.p., należy podnieść, że w aktach sprawy znajduje się protokół losowania. Z jego treści wynika jednoznacznie, że skład sądu dyscyplinarnego został wyznaczony w drodze losowania. Wskazywane we wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego braki w zakresie ujawnienia w protokole: kręgu sędziów objętych losowaniem, technik losowania nie stanowią wystarczającej podstawy do uznania, że skład sądu dyscyplinarnego był nienależycie obsadzony.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny orzekł jak w postanowieniu.